

EEN WINTER IN PARIJS

JANE SMILEY

Een
winter in
Parijs

Vertaald door Nan Lenders

Nieuw Amsterdam

De vertaler ontving voor deze vertaling een projectsubsidie van
het Nederlands Letterenfonds

Deze uitgave is mede tot stand gekomen met een subsidie van
het Nederlands Letterenfonds

Nederlands
letterenfonds
dutch foundation
for literature

De vertaler wil graag Ralf Dekker, baanmanager van het Victoriapark
Wolvega, bedanken voor zijn onmisbare hulp bij de vertaling van de vele
draf- en rensporttermen en de ontelbare paardeningetjes in het boek.

Oorspronkelijke titel *Perestroika in Paris*. Alfred A. Knopf,
a division of Penguin Random House LLC, New York

© 2020 Jane Smiley

© 2021 Nederlandse vertaling Nan Lenders / Uitgeverij Nieuw Amsterdam
Alle rechten voorbehouden

Omslagontwerp en illustratie © Mel Four / Pan Macmillan Art Department

Omslagbewerking bij Barbara

Schutbladen © Rodica Prato

Foto auteur © Derek Shapton

NUR 302

ISBN 978 90 468 2902 8

www.nieuwamsterdam.nl

Deel een

Een

Peres had haar race gewonnen. Het was hartstikke fijn geweest om de hindernissen te nemen en ze was, vond ze zelf, in topvorm. Het paard dat tweede was geworden, een vosruin ergens uit het zuiden, had zo ver op haar achter gelegen dat ze zijn hoefslag op de baan niet eens had gehoord (al waren de toeschouwers natuurlijk ook knap luidruchtig geweest). Ze had het idee dat ze bijna dansend over de finishlijn was gegaan. Iedereen was blij - de jockey was met een achterwaartse salto van haar rug gesprongen, de verzorgster gaf haar een zoen, en van Delphine, haar trainster, kreeg ze een knuffel en drie bruine suikerklontjes, om nog maar te zwijgen van de overheerlijke portie wortelen toen ze na de race weer helemaal rustig en afgekoeld was.

Aangezien het de laatste race van de dag was geweest, en trouwens ook van het jaar - het was begin november - was de paardenvrachtwagen al vertrokken, beladen met de vier paarden die erin konden voordat zij aan de beurt was, en zou die nog eens terugkomen om haar op te halen; maar nu was de vrachtwagen laat, de stal was leeg, en Rania, haar verzorgster, ging even naar de wc, zei ze - waarom niet in de stal, dacht Peres, maar op die vraag kreeg ze nooit een antwoord.

De schemer daalde neer over de uitgestrekte groene vlakte van de renbaan van Auteuil. De hindernissen waren vervaagd tot donkere vormen tegen het nog steeds intens groene gras. Terwijl Peres daar bewonderend naar stond te kijken, deed ze iets wat ze vaak deed - ze drukte zich tegen de deur van de box aan - en ditmaal

gebeurde er iets wat nog nooit eerder was gebeurd: hij zwaaide open. Peres wachtte heel even en stapte toen voorzichtig naar buiten, het fijne, knerpende kiezelpad op en snoof. Alles bleef stil. Ze zag nu dat alle boxen leeg en donker waren; het groen van de renbaan was eigenlijk de helderste kleur die er te zien was, zo helder dat ze er even niet naartoe durfde. Maar Peres was een nieuwsgierige driejarige.

Voor haar op de grond zag ze wat spullen die Rania daar had achtergelaten: de verzorgingskist vol borstels, Peres' eigen blauwe deken, en iets waarvan ze wist dat het een 'handtas' heette. Dat was het enige waar ze belangstelling voor had: ze had er daar al een heleboel van gezien en wist dat wat er gewonnen werd vaak in zo'n tas verdween, dus zat wat zij zo-even had gewonnen vast in deze. Ze bracht haar neus ernaartoe, snuffelde er wat aan en ontdekte het hengsel. Ze de pakte de tas op en draafde van het stallenterrein af, de renbaan op. Serieus, dacht ze, voor een paard dat net een lange race met veertien hindernissen achter de rug had, barstte ze eigenlijk nog van de energie. Ze maakte een uitgelaten bokkensprong en briepte.

Om te beginnen was Peres nooit van plan geweest om de benen te nemen. Niet alleen was ze dol op paardenraces, op Delphine en Rania en haar 'eigenaresse' Madeleine, en op sommige van de andere paarden, om nog maar te zwijgen van haar mooie, schone box daarginds in Maisons-Laffitte - ze kende eigenlijk ook helemaal niks anders, net zomin als de andere paarden trouwens. Ze waren allemaal geboren op aangename stoeterijen op het platteland, allemaal waren ze als jong veulen naar Maisons-Laffitte gekomen en allemaal galopperden ze, aten ze, en reden ze in de paardenvrachtwagen naar de paardenraces. En dat galopperen, eten en racen deden ze nu al een hele tijd, eigenlijk al zolang Peres zich kon herinneren. Het was een actief leven in Maisons-Laffitte en alle ochtenden viel er een boel te zien, vooral bij het koersen

over hindernissen. Maar de paarden kletsten wel degelijk onder elkaar over wat er daarbuiten verder nog zou kunnen zijn. Een paar wereldse types, die vanuit het zuiden waren gekomen of van overzee, hadden andere renbanen gezien. Daar deden ze dan heel interessant over tegenover de rest. Er waren er ook die aan dit leven wilden ontsnappen, maar ze hadden het nooit over wat ze dan eens wilden gaan doen. Peres dacht niet dat er ook maar een was zo nieuwsgierig als zij.

En daar had je het gras, de baan, noemden ze het, maar eigenlijk was het gras, zo dik en groen en smakelijk als maar kon, maar een renpaard kreeg daar nooit ook maar een sprietje van te eten, zou er niet eens aan denken om dat te doen. Een renpaard was er om te racen. Peres nam een paar happen.

Het moest gezegd worden, het gras was verrukkelijk – zoet, geurig, aromatisch en een beetje fruitig. Een mondvul was heerlijk om op te kauwen – niet te licht, maar helemaal niet taai, zoals hooi. En het voelde lekker om de levende halmen af te bijten. Ze liep wat te knabbelen, zette het af en toe op een draven, maakte af en toe een luchtsprong en steigerde zelfs twee keer, zomaar, voor de lol. Maar ze bleef wel een oogje houden op de handtas en liep steeds weer terug om hem op te pikken voordat ze er te ver vandaan raakte. Het duurde niet lang of het was volslagen donker, maar dat vond Peres niet erg. Ze kon prima zien in het donker.

Ze dartelde en graasde en hield haar handtas in de gaten, rook links en rechts aan een hindernis en herinnerde zich haar race. Ze onderzocht interessante kruiden en struiken, liep tussen de bomen door en opeens stond ze daar, aan de kant van wat ze wist dat een weg was. Wegen waren er voor vrachtwagens, ze had er menige keer over gereisd.

Aan de overkant van de weg waren interessante dingen te zien: nog meer bomen, nog meer paden. Een paar hoge gebouwen. Nog een andere weg die daartussendoor liep. Auto's – daar was ze ook

bekend mee – die geluidloos stilstonden naast de gebouwen. Hier en daar waren de gebouwen verlicht. Er was gras en het was dat wat haar uiteindelijk naar de overkant van de weg lokte. Haar hoeven weergalmden aangenaam op het wegdek. Ze hief haar staart, boog haar hals en ademde een paar keer luidruchtig uit door haar neusgaten. Weldra had ze de renbaan ver achter zich gelaten.

Niemand wist dat Frida op de Place du Trocadéro woonde, maar dat was wel zo. Frida was een elegante Duitse staande korthaar, helemaal gespikkeld, maar met een bruine kop en twee bruine vlekken op haar rug. Ze ging nu weer hier, dan weer daar op de Place zitten, fier rechtop om de indruk te wekken dat ze bij deze of gene mens hoorde en alleen maar zat te wachten om mee naar huis genomen te worden na een aangename wandeling. Het was zo druk op de Place du Trocadéro dat niemand haar opmerkte en er werd zo veel voedsel weggegooid dat het geen enkele moeite kostte om een beetje op gewicht te blijven. Ze verzekerde zich ervan dat ze er elke dag keurig verzorgd uitzag. Frida kende de Place op haar duimpje omdat haar voormalige eigenaar, Jacques, daar veel tijd had doorgebracht – zeven straten die uitkwamen op een prettige rotonde met een soort klein parkje in het midden vol bomen en struiken, wat betekende dat de auto's moesten afremmen, zodat Jacques daar een grotere kans maakte om wat geld toegestopt te krijgen. Boven op de heuvel was een overvolle begraafplaats waar Jacques bij warm weer graag sliep; daar ging Frida 's avonds naartoe. Twee grote gebouwen met daartussen een glibberig, onbeschermd terrein, waar Frida niets van moest hebben, (Jacques noemde dat het Palais de Chaillot) keken uit op een groot park met heel veel paden en bomen dat afliep naar de rivier. Dat betekende dat er altijd ruimte was om rond te rennen en een overvloed aan wandelende mensen, ook weer goed voor het nodige geld. Frida nam

regelmatig een bad in de vijver voorbij het Palais. Je kon het je in Parijs niet veroorloven om een vieze, stinkende hond te zijn – was je dat wel, dan werd je gegarandeerd meegenomen door de gendarmerie.

Frida was nog nooit meegenomen door de gendarmerie. Jacques had haar doordrongen van het feit dat dat het allervreselijkste lot was dat je kon treffen – telkens wanneer hij in de verte ook maar een politieauto of een agent zag, kwam hij onmiddellijk overeind, pakte zijn schoteltje, zijn mat en zijn gitaar op en liep snel met Frida een steegje in. Jacques kende alle stegen, alle binnenplaatsen en alle begraafplaatsen, vooral aan de westelijke kant van de rivier, en in veel daarvan hadden Frida en hij weleens geslapen. En toen op een ochtend, op een binnenplaats een klein eindje van de rivier vandaan, werd hij niet meer wakker, en daar had je de gendarmerie al en Frida kneep ertussenuit. Ze zag van een afstandje hoe ze hem optilden, in een busje legden en met hem wegreden, en dat had ze nooit begrepen.

De gitaar lieten ze achter. Frida ging er twee keer naar terug en besnuffelde hem om sporen te vinden van wat er gebeurd was, maar ze snapte er nog steeds niets van. Het was heel warm en zonnig en de bomen zaten helemaal vol bladeren toen ze hem meenamen en nu begon het koud te worden en de bladeren waren gevallen, en Frida moest toegeven dat ze, ondanks een klopje van een voorbijganger zo nu en dan, een eenzame hond was die niet goed wist wat ze moest beginnen. Jacques was haar enige vriend geweest en Jacques had zelf geen vrienden gehad. Hoe je aan een vriend moest komen, of het nou een hond of een mens was, was haar een raadsel. Niet alleen was Jacques een eenling geweest en heel beschermend, de honden in Parijs, aangelijnd en gekleed in nette jaszjes, waren bovendien erg op zichzelf. Als Frida er eentje benaderde, begon die onmiddellijk luid te blaffen om haar wan-gedrag te rapporteren.

Wat niet wilde zeggen dat Frida, toen ze Peres bij het ochtendgloren zag lopen grazen binnen de omheining van de Place du Trocadéro, wist dat ze vrienden zouden worden. Ze wist helemaal niets, behalve dat ze zoiets nog nooit had gezien. Daar liep een paard dat niet was vastgemaakt aan een koetsje, een licht, gracieus uitzierend paard dat gras naar binnen schrokte. Frida ging pardoes zitten, alsof Jacques had bevolen: 'Frida! *Assieds.*' Ze bleef strak naar het paard kijken en blafte twee keer. De oren van het paard bewogen, maar het keek niet op.

Als hond moest je oppassen voor paarden. Ze hadden grote voeten en grote tanden en ze konden snel zijn of onhandig. Jacques had de witte paarden die de koetsen trokken soms een stukje appel gegeven als de koetsiers niet keken, maar Frida had ze van hem nooit mogen besnuffelen of onderzoeken. Niettemin stond ze ten slotte op, sprong over het lage hekje en naderde het paard, niet zozeer om het paard zelf te besnuffelen, maar om dat ding naast hem aan een onderzoek te onderwerpen, een ding dat erg veel weghad van een leren handtas. Wat Frida betrof was er eigenlijk niets zo fascinerend als een leren handtas. Heel veel mensen liepen ermee rond - grote en kleine exemplaren, geurig en minder geurig - en hielden ze stevig vast. Uit die leren tassen kwam van alles en nog wat, maar vooral munten. Wanneer Frida en Jacques een plaatsje hadden uitgezocht op straat en Jacques wijsjes tokkelde op zijn gitaar terwijl Frida er alert en vriendelijk naast zat, had het munten geregend in hun schoteltje. Frida was gaan begrijpen dat het goede dingen waren, voornamelijk door hoe ze Jacques had zien glimlachen wanneer hij ze 's avonds telde.

Frida kroop zo stilletjes en vogelbesluipend mogelijk op de handtas af, neus vooruit, kop omlaag, oren rechttop. Het paard ging gewoon door met grazen.

Als de handtas een rits had gehad, was Frida misschien nooit in staat geweest hem open te krijgen en zou dit verhaal een heel

andere wending hebben genomen: Delphine zou Peres hebben gevonden en haar mee naar huis hebben genomen naar Maisons-Laffitte, en Frida zou een andere manier hebben moeten bedenken om een vriend te vinden. Maar de tas had een magneetsluiting die eigenlijk best makkelijk openging. Toen de klep eenmaal open was, porde Frida zachtjes met haar neus tegen de tas zodat de inhoud zichtbaar werd, en wat ze daarbinnen zag was geld. Ja, er zat ook lipgloss in en een borstel, maar het was voornamelijk geld, gemaakt van papier in allerlei kleuren (een hond ziet rood als bruin, blauw als blauw en groen als lichtgeel). Ze wist welke Jacques het spannendst had gevonden. Frida had niet veel ervaring met de bleekste exemplaren, maar op een keer, bij metrostation Saint-Michel, waar Jacques had zitten spelen en zingen, was er een lange man met puntlaarzen en een grote hoed aan komen lopen, was blijven staan om het hele liedje af te luisteren en had gezegd: 'Bedankt, broeder,' waarop hij een van die lichte biljetten in het schaalje had gegooid. Jacques had het snel moeten weggrissen voordat het wegwaaide. Frida duwde de klep dicht en deed een stap achteruit.

Ze botste onverhoeds tegen de voorbenen van het paard. Het paard torende boven haar uit en keek strak naar haar omlaag. Het geld was zó interessant dat ze het paard niet eens dichterbij had horen komen. Frida verstijfde en het paard besnuffelde haar enigszins snuivend (wat doodeng was), maar zonder haar tanden te laten zien. Frida maakte een kuchgeluidje en ging zitten, heel waardig, dacht ze zelf. Het paard raakte met haar neus Frida's neus aan en drukte vervolgens haar neus op de tas. Frida wist dat dat betekende: 'Deze tas is van mij.' Frida nieste. Dat deed ze vaak als ze nerveus was. Ten slotte wist ze uit te brengen: 'Ben je verdwaald?'

Het paard zei: 'Weet ik niet.'

Frida vroeg: 'Kom je van hier ergens uit de buurt?'

Het paard zei: 'Weet ik niet.'

Frida was nooit naar de renbaan geweest, ook al was die maar een paar kilometer verderop.

Frida vroeg: 'Hoe heet je?'

Het paard zei: 'Ze noemen me Peres, maar mijn echte naam is Perestrojka, vader Moskou Ballet, moeder Mapleton, vader Big Spruce. Ik ben een nakomeling van Northern Dancer en Herbager, en aan mijn moeders kant ga ik helemaal terug tot Saint Simon.'

'Wat betekent dat?' vroeg Frida.

'Dat zijn mijn voorouders. Sommige daarvan waren erg goede renpaarden.'

'En kwam er daar een van uit Moskou?'

'Waar is Moskou?'

'In Rusland. Soms hoor je mensen zelfs hier in Parijs Russisch spreken.' Frida had haar mens, Jacques, daar soms met een andere straatmuzikant over horen praten. Ze zeiden dat Russen dol waren op Parijs. Ze zei: 'Maar je weet toch wel dat "Perestrojka" een Russisch woord is?'

'Nee, dat wist ik niet,' zei Peres. Ze had gedacht dat het een onzinwoord was, zoals 'hortsik' of 'blikskaters'. Er zat een lekker ritme in, zoals het ritme van een fijne draf.

Frida begon te vermoeden dat het paard misschien ook wel niet wist wat er in haar tas zat.

Peres zei: 'Ik ben een merrie, drie jaar oud, bijna vier.'

Frida vroeg: 'Merrie?'

'Vrouwtje.'

Frida dacht: denk je dat ik dat niet allang geroken had? Maar ze hield haar mond.

De zon was inmiddels helemaal op, maar er viel niets te beleven op de Place du Trocadéro, die trouwens altijd pas rond lunchtijd tot leven kwam. Frida nam het hengel van de tas tussen haar tanden en liep weg, naar het deel van het grasperk waar mensen haar niet snel zouden zien. Peres kwam achter haar aan. Frida liet

de tas in het gras vallen. Voorlopig even. Ze ging zitten en bekeek het paard. Ze vroeg: ‘Wat eet jij zoal?’

Het paard keek om zich heen en vroeg: ‘Wat eet jij?’

‘O, dat hangt ervan af. Soms een restje uiensoep. Een stukje steak, als ik geluk heb. Heel veel brood. Kaas. Oude tosti’s. Zo nu en dan een kippen- of lamsboutje. Botten. Het eten is aardig gevarieerd hier in de buurt. Misschien wat veel kaas.’

‘Haver? Mais? Hooi? Appels? Wortels?’

‘Nou, bij de Pâtisserie Carette hebben ze lekkere appeltaartjes, en in sommige van hun salades zit geraspte wortel. Maar het is er duur.’

‘Wat betekent dat?’

Frida bekeek het paard nog wat langer. Zo groot en toch zo dom. Of misschien was ‘naïef’ een beter woord. Het was duidelijk dat er haar hele leven lang voor haar gezorgd was en dat ze geen idee had hoe de wereld functioneerde. ‘Mooie tas,’ probeerde Frida.

‘Ja, vind ik ook.’

‘Heb je er al in gekeken?’

‘Nee, nog niet.’

Frida zweeg en Peres ging verder met grazen.

Frida wachtte even en liep toen naar het langwerpige hoopje aarde waar in de zomer en de lente de bloemen hadden gestaan. Ze ging er niet lekker ineengerold naast liggen, zoals ze deed als ze ging slapen. Ze nam haar denkhouding aan, kop geheven, voorpoten naar voren gestrekt en achterpoten onder zich gevouwen, een houding waarin ze alles in het oog kon houden, maar toch een beetje kon ontspannen. Een hond kon onmogelijk haar leven lang in de straten van Parijs leven zonder te leren zien wie er een sukkel was en wie niet. Het paard leek op de handtas gesteld te zijn en Frida hoefde de tas niet te stelen om het geld, of het grootste deel daarvan, te stelen. Ze kon het er met haar neus uit wurmen en het in haar bek pakken en het meenemen naar haar plekje op

de begraafplaats, waar ze het kon verstoppen. Ze had een grote bek en ze was er handig mee. Als je bijvoorbeeld een duif ving voor je ontbijt moest je iets met de veren en Frida had dat al wel een paar keer gedaan. Hoe ze het geld moest meenemen, dat was het probleem niet.

Kon een hond met een boel bankbiljetten Parijs zomaar verlaten en teruggaan naar waar ze vandaan kwam, terug naar de plek die Frida zich herinnerde, maar niet heel goed, waar een heleboel bomen waren en enorme velden om in te rennen, waar fazanten, ganzen, patrijzen en herten waren, prachtige, inspirerende dieren, maar moeilijk te besluipen? Ze had er nog nooit een beslopen omdat ze toen nog maar een pup was geweest, maar haar moeder en vervolgens de andere honden die ze leerde kennen toen ze ouder werd, hadden het voortdurend gehad over manieren van naderen, hoe je onopgemerkt kon blijven, alles wat maar geluid kon maken moest mijden, zoals een gevallen blad of een takje. En toen had Jacques haar weggehaald (had hij haar gekocht of gestolen? Ze had geen idee) en haar meegenomen naar Parijs. Kon ze met een hoop bankbiljetten de treinreis betalen en teruggaan naar zo'n plek, net zoals Jacques had gedaan? Een jaar geleden hadden Jacques en zij de trein genomen naar een stad die Lyon heette, waar Jacques haar bijna de hele dag alleen had achtergelaten in een kamer en ook zijn gitaar had weggeborgen. Ja, ze hadden een bed gehad om in te slapen, maar uiteindelijk woog in een bed slapen niet op tegen die benauwende vier muren, waar ze allebei zenuwachtig van werden. Ze hadden weer de trein genomen en al waren de bladeren van de bomen gevallen en de plassen hard en koud, toch waren ze hartstikke blij om terug te zijn. En ze hadden bovendien een hoop geld verdiend. Jacques liet haar voor het schoteltje gaan zitten zonder haar wollen jas aan, en van haar gebibber raakten de dames die langsliepen in hun bontjassen van streek, zodat ze al gauw een hele berg munten in hun schoteltje

hadden. Het zou misschien fijn zijn om naar een plek te gaan waar ze niet voortdurend hoefde te doen alsof ze er recht op had om daar te zijn terwijl de meeste mensen die ze om zich heen zag helemaal niet vonden dat ze daar recht op had. Maar ze moest voor zichzelf toegeven dat ze niet wist hoe ze dat moest aanpakken, zelfs met al dat geld.

Peres begreep best dat Frida een hond was. Honden hadden zo hun nut. Delphine hield een hond op het stallenterrein - een pientere, gevlekte, kleine hond die Assassin heette, een jackrussellterriër, die de hele nacht en het grootste deel van de dag op ratten joeg, al was ze ook best bereid om rond het avondeten achter een bal aan te rennen en de ratten even wat rust te gunnen. Assassin en Peres hadden het weleens over de ratten gehad. Peres zat niet met de ratten, net zoals de meeste andere paarden. Je wist altijd precies wanneer er een rat in de buurt was. Ze maakten een hoop lawaai en verspreidden een uitgesproken geur, en als ze wat hapjes namen van het graan of het hooi, ach, veel was het tenslotte niet. Assassin had persoonlijk ook niet echt een hekel aan ratten. Maar, legde ze Peres uit, ze hadden nu eenmaal een manier van bewegen - laag en razendsnel over de vloer en hup een gat in! - die haar aantrok als een magneet. Ze was goed in ratten doden en het plezier in het spelletje was de laatste tijd alleen maar toegenomen, want hoe meer ratten ze afmaakte, des te groter de kans dat degenen die ze nog niet te pakken had gekregen de slimme, snelle exemplaren waren. Pakte ze voorheen om de paar dagen wel een rat, inmiddels ving ze er nog maar een per week en was ze gretiger dan ooit. Assassin had een veel drukker leven in de stal dan Peres en soms was Peres jaloers op haar: ze verveelde zich echt helemaal nooit. Peres liet haar blik even op de hond rusten en zei: 'Dood jij ratten?'

'Ik heb een pesthekel aan ratten.'

‘Waarom?’ Dat is vast een hondending, dacht Peres.

‘Ze smaken heel bitter.’ Om de waarheid te zeggen had ze er maar eentje gegeten, die al dood op straat had gelegen, alleen om te proeven.

‘Waarom zou je er een opeten?’

‘Waarom zou je er anders een doodmaken?’

‘Onze hond bij Maisons-Laffitte maakt ze voortdurend dood. Ze bijt hun nek door, laat ze vallen en loopt weg.’

Frida snuifte en zei: ‘Dan krijgt ze hondenvoer, zeker?’

Om de een of andere reden vond Peres het gênant om te zeggen dat dat inderdaad het geval was. Ze zei: ‘Maar erg lekker vindt ze het niet.’

‘Sommige honden eten ook alles,’ zei Frida.

Peres zweeg even en vroeg toen: ‘Dus daar praten honden de hele tijd over? Over eten?’

Frida drukte haar neus op de grond, rook aan een paar verwelkte planten in de natte aarde en zei: ‘Ja. Waar praten paarden dan over?’

‘Wie de laatste race heeft gewonnen. Wie de volgende race gaat winnen. Er zijn er die de hele tijd smoezen lopen te verzinnen als het niet goed is gegaan, maar dat is mijn ding niet zo. Iedereen praat over zijn familie. Sommige paarden praten niet met je als je geen familie bent van Northern Dancer, maar andere families zijn niet van die snobs.’ Ze dacht even na en zei toen: ‘Eigenlijk was het vandaag best leuk, geen blabla over de familie van pa en de familie van ma en over broers en zussen.’ Ze dacht weer even na. ‘We praten ook over de jockeys.’

‘Wat zijn dat?’

‘Als we racen, gaan de jockeys mee. Sommige voelen je beter aan dan anderen.’

‘Racen zij ook?’

‘Nee, ze berijden ons.’

De hond keek verschrikt. ‘Dan ga je vast veel minder snel.’

‘Klopt, maar, even onder ons, niet elk paard weet de weg, dus soms zijn ze ook wel nuttig. Er zijn trouwens paarden zat die dat nooit zouden toegeven. Er wordt heel wat af geklaagd.’

‘Waar jagen jullie op?’

Peres dacht even na over die vraag. ‘Ik weet het niet.’

Dat leek het eind van het gesprek.

Peres begon weer te grazen, maar de ochtend begon ten einde te lopen en Frida wist dat de cafés uiteindelijk zouden opengaan en er mensen zouden opdagen die op hun lunch uit waren. En die zouden vast en zeker een paard en een hond opmerken, in hun eentje op de Place du Trocadéro. Frida had geen idee hoe ze dat probleem moest oplossen voor Peres. Voor een hond ging het nog wel om zo links en rechts alert en vriendelijk op te duiken bij de cafés en de winkels, maar een paard was aanzienlijk groter dan een hond en werd geacht vast te zitten aan een koets. Anderzijds merkten mensen die op hun lunch uit waren in Parijs soms nauwelijks op wat er om hen heen gebeurde. En in de hele stad stonden een heleboel standbeelden. Hier pal boven hen bijvoorbeeld, hoog op een voetstuk, stond een zwart paard dat nooit bewoog, met een staart die leek te wapperen ook als het niet waaide. Frida had er nog nooit iemand naar zien kijken.

De tas zou trouwens wél de aandacht trekken van bepaalde mensen, en Frida wilde niet dat er een mens in de tas keek, dus liep ze naar Peres toe, ging voor haar zitten en wachtte geduldig tot Peres nog wat gras had besnuffeld en nog een hap had genomen, voordat ze zei: ‘Je kunt hier blijven als je stil bent, maar je...’ Ze zei niet ‘wij’. ‘... zou die tas moeten verstoppen. Er zit... geld in.’ Toen zei ze: ‘Mensen zijn dol op geld en iemand zou het kunnen stelen.’

‘Is het lekker dan?’

‘Nee.’ Frida had wel eens van het geld geproefd, gewoon uit

nieuwsgierigheid. Toen zei ze: ‘Maar als je van plan bent in Parijs te gaan wonen, heb je er veel van nodig.’

‘Wat doe je er dan mee?’

‘Je geeft er iets van, een beetje, aan mensen en dan geven zij je er dingen voor terug.’

‘Zoals?’

‘Zoals... wortels en appels.’

Peres keek haar aan en spitste de oren. Toen vroeg ze: ‘Wat is “Parijs”?’

‘Dat is waar we nu zijn. Deze stad. Weet je dan helemaal niks?’

Peres zei: ‘Ik zeg toch. Ik ben pas drie. Ik word vier op 1 januari. Dan weet ik veel meer. Hoe oud ben jij?’

Frida gaf geen antwoord. Ze wist het niet.

Heel even dacht Frida dat het paard, ondanks het geld en de tas, haar zorg niet was. Ze kon teruggaan naar haar kleine holletje op de begraafplaats en doen alsof ze Peres niet had gezien en haar leven nog net zo was als altijd. Maar toen bedacht ze dat ze, als haar leven nog net zo was als altijd, eigenlijk geen idee had wat ze eens zou gaan doen. Alleen al praten met Peres was een verandering voor haar geweest. Zelfs de honden die niet tegen haar blaften, checkten als ze naar haar keken of ze een halsband en riem had en als ze zagen dat ze die geen van beide had, keken ze gewoon de andere kant op. Frida zuchtte. Soms moest je zuchten van wat je graag wilde doen zuchten, gewoon omdat het zo moeilijk was.

Het was geen lekker weer meer. De dag was zonnig begonnen, maar nu kwamen er wolken opzetten en begon het te waaien. Frida rook geen regen in de wind, maar de bladeren die niet van de straten waren opgeveegd, begonnen om hen heen te wervelen. Peres zag het ook. Frida vroeg: ‘Ben je moe?’

‘Ja,’ zei Peres. ‘Ik heb gisteren een zware race gehad en ik heb de hele nacht de boel lopen te verkennen.’

‘Ga je liggen als je moe bent?’